

Genderdoc-M a M. D. proti Moldavsku, rozsudek ze dne 14. 12. 2021 - Účinné vyšetřování napadení motivovaného sexuální orientací

Stěžovatel: Genderdoc-M a M. D.

Žalovaný stát: Moldavsko

Číslo stížnosti: 23914/15

Datum: 14.12.2021

Článek Úmluvy: čl. 3 ve spojení s čl. 14

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: diskriminace, diskriminační motiv, sexuální orientace, účinné vyšetřování

Český právní řád: čl. 3 odst. 1 a 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
§ 146 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

Významnost: 2

**VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRAVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č.
4/2022
Genderdoc-M a M. D. proti Moldavsku, rozsudek ze dne 14. 12. 2021**

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí se týká případu vedení neúčinného vyšetřování ve věci stěžovatele, jenž byl fyzicky napaden jinou osobou sedmi údery do hlavy a třemi kopy, čímž mu byl způsoben mimo jiné otřes mozku. Jeho zranění byla posouzena jako lehká a trestní vyšetřování vedeno nebylo. Podstatné je, že důvodem těchto napadení byla sexuální orientace stěžovatele. Soud shledal, že šlo o situaci, kdy stěžovatel byl vystaven ponižujícímu zacházení, v souvislosti s homofobním podtextem, a vzhledem k okolnostem v této věci byly vnitrostátní orgány povinny věc prošetřit, což se nestalo, a proto Soud dospěl k závěru, že došlo k porušení článku 3 ve spojení s článkem 14 Úmluvy. S odkazem na svou dosavadní judikaturu vyslovil, že při vyšetřování násilných incidentů, jako je špatné zacházení, mají vnitrostátní orgány povinnost podniknout veškeré přiměřené kroky k odhalení možných diskriminačních motivů, což je podle Soudu obtížný úkol. Povinnost žalovaného státu vyšetřit možné diskriminační motivy násilného činu je povinností vyvinout maximální úsilí a není absolutní. Vnitrostátní orgány musí učinit vše, co je za daných okolností přiměřené, aby shromáždily a zajistily důkazy, prozkoumaly všechny dostupné prostředky k odhalení pravdy a vydaly plně odůvodněná, nestranná a objektivní rozhodnutí, aniž by vynechávaly podezřelé skutečnosti, které

mohou naznačovat násilí vyvolané mimo jiné i diskriminací na základě pohlaví či orientace.

V této souvislosti je vhodné zmínit, že by v činu, jenž je v rozhodnutí naznačen, bylo možné podle českého trestního práva shledávat naplnění znaků přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle odstavce 2 písm. e) cit. ust., by dány nebyly, neboť jimi jsou skutečná nebo domnělá rasa, příslušnost k etnické skupině, národnosti, politické přesvědčení, či vyznání, a tedy na sexuální orientaci nedopadají. V českém trestním zákoníku nejsou výslovně zahrnuty trestné činy motivované sexuální orientací a genderovou identitou, ač z principu lidské důstojnosti a rovnosti v právech plyne zákaz diskriminace lidí na základě sexuální orientace či genderové identity (srov. např. rozsudek ze dne 21. 12. 1999, Salgueiro da Silva Mouta proti Portugalsku, č. 33290/96), a stát má tedy povinnost chránit i tuto skupinu obyvatel před diskriminací a před útoky na jejich autonomii, tělesnou integritu, bezpečnost či dokonce život.

Z důvodu, že české trestní právo uvedenou ochranu neposkytuje, a to přesto, že v Osnově k trestnímu zákoníku z let 2006 s ní bylo počítáno (viz Šámal. P. *Osnova trestního zákoníku 2004 – 2006*. Praha. C. H. Beck. 2006, s. 147, 151, 152. 154), bude zřejmě v blízké budoucnosti zapotřebí za účelem dostatečné trestněprávní ochrany LGBTQIA+ komunity před nenávisnými útoky novelizovat v trestním zákoníku uvedené základní skutkové podstaty a také nově vymezit přitěžující okolnosti, které rovněž v § 42 tr. zákoníku v současné době okolnost sexuální orientace nezahrnují (viz Vládní strategie rovnosti a odstraňování bariér důstojného života LGBT+ lidí v ČR 2021-2026. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Výbor pro sexuální menšiny Rady vlády pro lidská práva, dostupné na <https://www.vlada.cz>).

(JUDr. Milada Šámalová)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel Genderdoc-M je asociace se sídlem v Kišiněvu; zastupuje zájmy LGBT komunity v Moldavské republice. Stěžovatel M. D. se narodil v roce 1998 a žije v Balti. (Skutkový stav týkající se stěžovatele Genderdoc-M ohledně prohlášení M. vůči LGBT komunitě byl vypuštěn zpracovatelem, neboť Soud se jím věcně nezabýval a stížnost v této části zamítl jako nepřijatelnou (viz body 23. až 26. níže).

Dne 5. 10. 2014 byl stěžovatel M. D. (dále „stěžovatel“) fyzicky a verbálně obtěžován na ulici skupinou nezletilých ve věku 12 až 14 let, kteří ho označili za gaye, video zachycující celý incident bylo umístěno na internet. Následně dne 17. 10. 2014 oslovil stěžovatele na ulici A. P. a urazil ho za to, že je gay, s tím, že ho zná ze zmiňovaného videa. Dne 20. 10. 2014 ho A. P. znovu potkal a po krátké výměně názorů ho zbil. Téhož dne podal stěžovatel trestní oznámení na policejním inspektorátu v Balti. Podle jeho výpovědi ho A. P. strčil a poté, co stěžovatel protestoval, se ho A. P. zeptal na jeho jméno a „bez jakéhokoli důvodu ho udeřil sedmkrát do hlavy a třikrát ho kopl“, slovně ho ten den nenapadl. Během podání vysvětlení na policii dne 29. 10. 2014 stěžovatel dodal, že mu A. P. dne 17. 10. 2014 řekl, že ho poznal, protože ho viděl na internetu. Nazval ho „teploušem“ a „pedofilem“. Ve vztahu k tomuto incidentu stěžovatel nepodal trestní oznámení, protože si nemyslel, že je to tak vážné a odpustil A. P. jeho urážky. Vyšetřovatel nechal zpracovat znalecký posudek, jímž bylo zjištěno, že stěžovatel utržil podlitinu pod pravým okem, oděrku na čele, mnohočetné oděrky na bradě a otřes mozku. Znalec kvalifikoval zranění jako lehká.

Dne 17. 11. 2014 státní zástupce v Balti odmítl zahájit trestní stíhání, protože jednání A. P. nebylo trestným činem, nicméně shledal, že A. P. stěžovatele identifikoval jako homosexuála z videa, které viděl na internetu, a potvrdil výše uvedené skutečnosti. Dále zjistil, že A. P. zmlátil stěžovatele ne proto, že byl homosexuál, ale proto, že si nadměrně stěžoval na náhodné odstrčení. Navíc dne 20. 10.

2014 A. P. nahlas neřekl nic o tom, že by druhý stěžovatel byl homosexuál. Státní zástupce zahájil s A. P. správní řízení o přestupku pro úmyslné ublížení na zdraví.

Dne 1. 12. 2014 právní zástupkyně Genderdoc-M, která zastupovala i stěžovatele, podala stížnost proti rozhodnutí ze dne 17. 11. 2014 u státního zastupitelství v Balti. Stěžovala si mimo jiné na to, že orgány činné v trestním řízení neučinily žádné vyšetřovací úkony, kromě výslechu druhého stěžovatele a A. P. Státní zástupce dokonce oficiálně nezařadil do spisu fotografie prokazující rozsah zranění druhého stěžovatele. Stížnost byla zamítnuta jako neopodstatněná. Opravné prostředky proti tomuto rozhodnutí státního zastupitelství nebyly úspěšné.

Dozorující soudce Okresního soudu v Balti konstatoval, že zranění způsobená stěžovateli byla lehká, a proto se na ně nevztahovala žádná skutková podstata. Pokud jde o trestní oznámení podle § 176 moldavského trestního zákona, soudce zjistil, že během řízení stěžovatel nikdy nežádal, aby byl A. P. stíhán za diskriminační jednání na základě sexuální orientace. Během výslechu poznamenal, že A. P. mu nadával, ale nezmínil se o žádné diskriminaci. Právní zástupkyně stěžovatele v odvolání proti tomuto rozhodnutí tvrdila, že oběti nepřísluší právní kvalifikace údajných protiprávních činů spáchaných na ní, přičemž stěžovatel jasně uvedl, že ho A. P. identifikoval jako homosexuála poté, co viděl video na internetu, a kvůli této skutečnosti ho napadl. Státní zástupce se navíc ve svém rozhodnutí ze dne 17. 11. 2014 jasně vypořádal s tvrzením stěžovatele, že byl zbit za to, že byl homosexuál. Přestože státní zástupce toto tvrzení odmítl, zjevně o něm věděl, takže nelze říci, že by na to stěžovatel výslovně nepoukazoval. Rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení nezahájit trestní stíhání podporovalo trestné činy z nenávisti a podporovalo pocit beztrestnosti za spáchání takových trestných činů. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvoinstančního soudu na základě shodných důvodů. Zejména zdůraznil, že stěžovatel v trestním oznámení odkazoval na násilné jednání vůči němu, ale nikoli na diskriminaci. Stěžovatel rovněž neuvedl, které konkrétní úkony nebyly vyšetřovacím orgánem řádně provedeny, a která z jeho práv byla porušena v důsledku volby vedení správního a nikoli trestního řízení.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 8 A 14 ÚMLUVY (PROHLÁŠENÍ ZE STRANY M.)

23.-26. Soud ve vztahu ke stížnosti asociace Genderoc-M ohledně prohlášení učiněných M. dospěl k závěru, že je neslučitelná *ratione personae* s ustanoveními Úmluvy ve smyslu článku 35 odst. 3 písm. a), a proto ji zamítl jako nepřijatelnou v souladu s článkem 35 odst. 4 (pozn. zpracovatele, viz odkazy na judikaturu k tomuto závěru v originálním textu rozsudku).

II. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 3, 8 A 14 ÚMLUVY (PORUŠENÍ VE VZTAHU K DRUHÉMU STĚŽOVATELI)

27. Stěžovatel podle článků 3, 8 a 14 Úmluvy namítal, že úřady nevedly účinné vyšetřování a nepotrestaly násilí vůči němu, které bylo motivováno homofobií agresora.

28. Články 3, 8 a 14 zní následovně:

Článek 3

“Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.”

Článek 8

“1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.”

Článek 14

“Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.”

A. Přijatelnost

29. Soud poznamenává, že stížnost podaná druhým stěžovatelem podle článků 3 a 8 (jak samostatně, tak společně s článkem 14) týkající se násilných činů proti němu z důvodu jeho sexuální orientace není zjevně neopodstatněná ani nepřijatelná pro žádné jiné důvody uvedené v článku 35 Úmluvy. Tato část stížnosti tedy musí být prohlášena za přijatelnou.

B. Hodnocení Soudu

1. Vyjádření procesních stran

30. Stěžovatel uvedl, že ačkoli jej informoval o diskriminačním motivu útoku dne 20. 10. 2014, tak vyšetřovatel neshromáždil nabízející se důkazy tím, že by zjistil, zda neexistovala nějaká videokamera pokrývající místo incidentu, nebo zajistil jakékoli očitě svědky, zejména z řad prodejců z okolních obchodů. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádná policejní zpráva o identifikaci možných očitých svědků, lze předpokládat, že nebyl učiněn žádný pokus o takovou identifikaci.

31. Vláda tvrdila, že vnitrostátní orgány provedly účinné vyšetřování špatného zacházení se stěžovatelem. Musely vycházet z prohlášení stěžovatele a A. P., jakož i ze soudních znaleckých posudků. Nebylo možné shromáždít žádné další důkazy, protože takové důkazy neexistovaly. Zejména tento incident nebyl nikým natočen. Nebyli identifikováni žádní očití svědci a jediná videokamera pokrývající příslušnou oblast byla instalována v roce 2016, tedy až po předmětných událostech. Zákon navíc vnitrostátním orgánům neukládal povinnost podávat hlášení pokaždé, když hledaly očitě svědky, avšak ony ani žádné neidentifikovaly. Vláda tvrdila, že neexistují žádné důkazy o homofobních důvodech pro útok A. P. na druhého stěžovatele; prostý fakt, že konflikt vznikl mezi dvěma soukromými osobami, by neměl vyvolávat porušení článku 14 Úmluvy pouze proto, že jeden z nich je náhodou homosexuál.

32. Organizace Equal Rights Trust uvedla, že i kdyby Soud shledal porušení článku 3, měla by být věnována samostatná pozornost možnému porušení článku 14, kdykoli došlo *prima facie* k případu, že násilí bylo založeno na otázkách pohlaví či orientace. Bylo to proto, že diskriminační násilí se kvalitativně odlišuje od jiných forem násilí a uznání toho bylo zásadní pro správné pochopení jeho příčin, důsledků a možných řešení. V tomto světle bylo třeba posoudit pozitivní závazky členského státu podle článku 14, zejména pokud jde o povinnosti prevence, ochrany, vyšetřování a stíhání, jakož i povahu jakékoli reparace, která by mohla být ze strany vnitrostátních orgánů vyžadována.

2. Rozhodnutí ve věci samé

(a) Předběžné otázky

33. Soud má za to, že povinnost vnitrostátních orgánů předcházet násilí motivovanému nenávistí ze strany soukromých osob, jakož i vyšetřovat existenci možné souvislosti mezi diskriminačním motivem a násilným aktem, může spadat do procesního aspektu článku 3 Úmluvy, ale může být také

považována za součást pozitivní odpovědnosti vnitrostátních orgánů podle článku 14 Úmluvy zajistit základní hodnoty zakotvené v článku 3 bez diskriminace. Vzhledem k souhrě těchto dvou ustanovení mohou otázky, jako jsou ty v projednávané věci, skutečně spadat do přezkumu pouze podle jednoho z obou ustanovení, aniž by se jednalo o samostatnou otázku podle druhého, nebo mohou vyžadovat současné zkoumání podle obou článků. To je otázka, kterou je třeba v každém případě rozhodnout s ohledem na skutkový stav a povahu vznesených obvinění (viz rozsudek ze dne 13. 12. 2005, Bekos a Koutropoulos proti Řecku, č. 15250/02, bod 70; rozsudek ze dne 24. 7. 2012, B. S. proti Španělsku, č. 47159/08, body 59, 63; a rozsudek ze dne 7. 10. 2014, Begheluri a ostatní proti Gruzii, č. 28490/02, bod 171).

34. Při specifických okolnostech projednávaného případu, s ohledem na tvrzení stěžovatele, že násilí páchané na něm mělo homofobní podtext, vedoucí ke špatnému zacházení s ním, a že bylo dostatečně závažné, aby dosáhlo příslušné hranice, a že úřady dostatečně nevyšetřily, že násilí bylo motivováno předsudky, se Soud domnívá, že nejvhodnějším způsobem postupu by bylo podrobit stěžovatelovy námitky souběžnému dvojímu posouzení podle článku 3 ve spojení s článkem 14 Úmluvy (srov. rozsudek ze dne 11. 3. 2014, Abdu proti Bulharsku, č. 26827/08, bod 31).

(b) Obecné principy

35. Soud opakuje, že špatné zacházení musí dosáhnout minimální úrovně závažnosti, má-li spadat do působnosti článku 3. Posouzení tohoto minima je relativní: závisí na všech okolnostech případu, jako je povaha a kontext zacházení, jeho trvání, jeho fyzické a psychické následky pro oběť a v některých případech pohlaví, věk a zdravotní stav oběti (viz rozsudek ze dne 25. 3. 1993, Costello-Roberts proti Spojenému království, bod 30). Kromě toho nelze článek 3 omezit na činy špatného fyzického zacházení; zahrnuje také způsobování psychického utrpení. Zacházení tedy lze kvalifikovat jako ponižující, když v obětech vzbuzuje pocity strachu, úzkosti a méněcennosti, které je mohou ponižovat a degradovat (viz rozsudek velkého senátu ze dne 1. 6. 2010, Gäfgen proti Německu, č. 22978/05, bod 103, a rozsudek ze dne 28. 5. 2013, Eremia proti Moldavské republice, č. 3564/11, bod 54). Soud dále připomíná, že diskriminační zacházení jako takové může v zásadě představovat ponižující zacházení ve smyslu článku 3, pokud dosáhne požadované úrovně závažnosti, která představuje urážku lidské důstojnosti. Přesněji řečeno, zacházení, které je založeno na predisponované zaujatosti ze strany heterosexuální většiny vůči homosexuální menšině, může v zásadě spadat do působnosti článku 3 (viz rozsudek ze dne 25. 7. 2000, Smith a Grady proti Spojenému království, č. 33985/96 a č. 33986/96, bod 121). Diskriminační poznámky a urážky musí být v každém případě považovány za přitěžující faktor při zkoumání daného případu špatného zacházení ve světle článku 3 (viz rozsudek ze dne 14. 12. 1973, Východoafričtí Asiaté proti Spojenému království, č. 4403/70, a rozsudek ze dne 12. 7. 2005, Moldavsko a ostatní proti Rumunsku, č. 41138/98 a č. 64320/01, bod 111). Při posuzování stížnosti o porušení článku 3 Úmluvy Soud přijímá důkazní standard „mimo rozumnou pochybnost“. Takový důkazní podklad může vyplývat z koexistence dostatečně silných, jasných a souhlasných úsudků nebo podobných nevyvrácených skutkových předpokladů (viz rozsudek ze dne 2. 12. 2004, Farbutuhs proti Lotyšsku, č. 4672/02, bod 54).

36. Článek 1 Úmluvy ve spojení s článkem 3 ukládá státům pozitivní povinnost zajistit, aby jednotlivci spadající do jejich jurisdikce byli chráněni před všemi formami špatného zacházení zakázaného podle článku 3, včetně případů, kdy takové zacházení činí soukromé osoby (viz rozsudek ze dne 23. 9. 1998, A. proti Spojenému království, bod 22). Tato povinnost by měla zahrnovat účinnou ochranu mimo jiné určité osoby nebo osob před trestnými činy třetí strany, jakož i přiměřené kroky k zamezení špatného zacházení, o kterém vnitrostátní orgány věděly nebo vědět měly (viz rozsudek ze dne 28. 1. 2014, T. M. a C. M. proti Moldavské republice, č. 26608/11, bod 38). Kromě toho článek 3 vyžaduje, aby úřady provedly účinné oficiální vyšetřování údajného špatného zacházení, a to i v případě, že se takového zacházení dopustily soukromé osoby (viz rozsudek ze dne 4. 12. 2003, M. C. proti Bulharsku, č. 39272/98, bod 151). Aby bylo vyšetřování považováno za „účinné“, mělo by být v

zásadě schopné vést ke zjištění skutkových okolností případu a k identifikaci a případně potrestání odpovědných osob (viz rozsudek velkého senátu ze dne 30. 3. 2016, Armani Da Silva proti Spojenému království, č. 5878/08, bod 243). Nejedná se o povinnost výsledku, ale jeden z prostředků. V této souvislosti Soud často posuzoval, zda vnitrostátní orgány reagovaly dostatečně rychle na incidenty oznámené v relevantní době. Bylo při tom zohledněno, zda došlo k zahájení vyšetřování, zpoždění při pořizování vyjádření stran a též bylo přihlédnuto k délce doby uplynulé do zahájení vyšetřování (viz rozsudek ze dne 4. 3. 2008, Stoica proti Rumunsku, č. 42722/02, bod 67).

37. Při vyšetřování násilných činů, jako je špatné zacházení, mají vnitrostátní orgány povinnost podniknout veškeré přiměřené kroky k odhalení možných diskriminačních motivů, což je podle Soudu obtížný úkol. Povinnost žalovaného státu vyšetřit možné diskriminační motivy násilného činu je povinností vyvinout maximální úsilí a není absolutní. Vnitrostátní orgány musí učinit vše, co je za daných okolností přiměřené, aby shromáždily a zajistily důkazy, prozkoumaly všechny praktické prostředky k odhalení pravdy a vydaly plně odůvodněná, nestranná a objektivní rozhodnutí, aniž by vynechávaly podezřelé skutečnosti, které mohou naznačovat násilí vyvolané např. rasovou nebo náboženskou nesnášenlivostí nebo násilí motivované diskriminací na základě pohlaví či orientace (viz rozsudek ze dne 3. 5. 2007, Členové Gldanské Kongregace svědků Jehovových a ostatní proti Gruzii, č. 71156/01, body 138-142; rozsudek ze dne 16. 7. 2013, Mudric proti Moldavské republice, č. 74839/10). Tam, kde existuje podezření, že diskriminační postoje vyvolaly násilný čin, je zvláště důležité, aby oficiální vyšetřování bylo vedeno rázně a nestranně s ohledem na potřebu neustále znovu prosazovat, že společnost odsuzuje takové činy, a zachovat důvěru menšinových skupin ve schopnost vnitrostátních orgánů je chránit před diskriminačně motivovaným násilím. Dodržování pozitivních závazků státu vyžaduje, aby vnitrostátní právní systém prokázal svou schopnost prosazovat normy trestního práva proti pachatelům takových násilných činů (rozsudek ze dne 14. 1. 2021, Sabalić proti Chorvatsku, č. 50231/13, bod 95). Zacházet s násilím a brutalitou s diskriminačním záměrem na stejné úrovni jako s případy, které žádný takový přesah nemají, by znamenalo zavírat oči před zvláštní povahou činů, které zvláště ničí základní práva. Nerozlišování ve způsobu, jakým jsou řešeny situace, které jsou zásadně odlišné, může představovat neodůvodněné zacházení neslučitelné s článkem 14 Úmluvy (viz například výše citovaný rozsudek Begheluri a ostatní proti Gruzii, bod 173).

(c) Aplikace těchto principů na skutkový stav v projednávaném případě

38. Soud poznamenává, že podle stěžovatele jej A. P. sedmkrát udeřil do hlavy a třikrát kopl. Zatímco zranění nalezená na jeho těle byla považována za lehká, vláda nepopřela, že článek 3 byl v projednávané věci použitelný. Soud opakuje, že vystavení osoby špatnému zacházení, které dosáhne minimální úrovně závažnosti, obvykle zahrnuje skutečné tělesné zranění nebo intenzivní fyzické nebo duševní utrpení. Avšak i při absenci těchto vlastností, kdy zacházení ponižuje nebo degraduje jednotlivce, projevuje nedostatek respektu nebo snižuje jeho lidskou důstojnost nebo vzbuzuje pocity strachu, úzkosti nebo méněcennosti, které mohou zlomit morální a fyzický odpor jednotlivce, může být charakterizováno jako ponižující a také spadá pod zákaz stanovený v článku 3. Může stačit, že oběť je ponižena ve svých vlastních očích, i když ne v očích ostatních (viz rozsudek velkého senátu ze dne 25. 6. 2019, Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku, č. 41720/13, bod 118).

39. Soud má za to, že vzhledem k nevyprovokovanému napadení, včetně deseti ran do různých částí jeho těla, byl stěžovatel vystaven ponižujícímu zacházení, a to i bez jakéhokoli homofobního podtextu, jehož existenci byly vnitrostátní orgány povinny prošetřit. Proto má za to, že článek 3 byl použitelný na skutkové okolnosti projednávané věci.

40. Stěžovatel netvrdil, že by si vnitrostátní orgány měly být jakkoli vědomy reálného rizika bezprostředního útoku na něj a nezabránily mu. Spíše tvrdil, že vyšetřování události bylo neefektivní a že v případě A. P. nebylo uplatněno ustanovení zákona speciálně přijaté za účelem boje proti

zločinům z nenávisti (§ 176 moldavského trestního zákoníku).

41. V této souvislosti Soud, stejně jako vláda, poznamenává, že v původním trestním oznámení podaném u vnitrostátních orgánů dne 20. 10. 2014 nebyla konkrétně zmíněna diskriminace ani v něm nebylo uvedeno, že špatné zacházení bylo výsledkem homofobního postoje A. P. Ve skutečnosti stěžovatel ve své stížnosti uvedl, že ho A. P. napadl bez jakéhokoli důvodu a kromě toho, že se zeptal na jméno oběti, téměř nic neřekl. To byl jeden z hlavních důvodů, proč soudy potvrdily rozhodnutí státních zástupců nezahájit trestní stíhání proti A. P.

42. Při podání trestního oznámení ve stejný den, kdy s ním bylo špatně zacházeno, se však stěžovatel zjevně stále zotavoval z napadení, zejména z otřesu mozku. Soud se domnívá, že by bylo příliš formalistické, kdyby vnitrostátní orgány zakládaly celé své vyšetřování vážného obvinění ze špatného zacházení pouze na prvním oznámení oběti, která se zotavovala z útoku, a nebraly v úvahu jakákoli další podaná vysvětlení. V této souvislosti je třeba poznamenat, že již v původním trestním oznámení stěžovatel zmínil, že se na něj A. P. obrátil o tři dny dříve a urážel ho pomocí nadávek. V dalším vyjádření učiněném devět dní po události upřesnil, o jaký druh slov se jednalo, konkrétně „teplouš“ a „pedofil“, a dodal, že ho A. P. poznal na základě videa na internetu. Video týkající se stěžovatele ho jasně identifikovalo jako homosexuála a ukazovalo, jak ho ostatní urážejí a ponižují za to, že je homosexuál. Ze všeho výše uvedeného mělo být orgánům zřejmé, že stěžovatel si ve skutečnosti stěžoval nejen na násilí samotné, ale také na jeho prvotní homofobní příčiny.

43. Za takových okolností je obtížné pochopit úvahy vnitrostátních soudů v tom smyslu, že stěžovatel si nikdy nestěžoval na diskriminaci ani netvrdil, že násilí páchané na něm bylo motivováno nenávistí vůči němu jako homosexuálovi. Tato úvaha navíc naznačuje, že vnitrostátní orgány nikdy vážně nezkoumaly možnost, že by špatné zacházení se stěžovatelem bylo trestným činem z nenávisti, protože státní zástupce vycházel pouze z prohlášení obou stran konfliktu a ze soudního znaleckého posudku. Několik dalších procesních pochybení zmíněných v opravných prostředcích podaných u soudů, jako je neidentifikování a nevyslechnutí potenciálních svědků, neprovedení ohledání místa činu nebo nezahrnutí fotografií zachycujících zranění druhého stěžovatele po útoku do spisu tento postoj jen potvrzují.

44. Navíc s ohledem na lehčí zranění, která stěžovatel utrpěl, a z toho vyplývající neaplikovatelnost trestního zákoníku pro špatné zacházení jako takové, znamenala nepřítomnost či přítomnost diskriminačního motivu rozdíl mezi uplatněním velmi mírných správních sankcí nebo trestních sankcí. Skutečnost, že vnitrostátní orgány ani nezahájily formální trestní vyšetřování obvinění vznesených stěžovatelem, od počátku podkopala jejich schopnost prokázat tuto zásadní okolnost.

45. Soud tak konstatuje, že vnitrostátní orgány nesplnily svou procesní povinnost vyšetřit útok ze dne 20. 10. 2014 vůči druhému stěžovateli, se zvláštním důrazem na odhalení jakéhokoli diskriminačního motivu násilí. Absence takového smysluplného vyšetřování podkopává důvěru veřejnosti v antidiskriminační politiku státu.

46. Soud tudíž dospívá k závěru, že v tomto případě došlo k porušení pozitivního závazku žalovaného státu podle článku 3 ve spojení s článkem 14 Úmluvy.

III. DALŠÍ TVRZENÁ PORUŠENÍ ÚMLUVY

47. Stěžovatel rovněž namítal porušení článku 8 Úmluvy samostatně i ve spojení s článkem 14 v důsledku stejných událostí, které byly zkoumány podle článku 3.

48. S ohledem na svá zjištění týkající se námitek podle článků 3 a 14 výše Soud nepovažuje za nutné zkoumat výhrady podle článků 8 a 14 samostatně.

IV. APLIKACE ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

49. Článek 41 Úmluvy zní:

“Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.”

A. Nemajetková újma

50. Stěžovatel požadoval 20.000 EUR jako náhradu nemajetkové újmy. Uvedl, že se musel skrývat, aby se ochránil, a že mu vnitrostátní orgány odmítly poskytnout ochranu oběti.

51. Vláda tvrdila, že požadovaná částka byla nepřiměřená a neodůvodněná.

52. Soud přiznává druhému stěžovateli částku 7.500 EUR jako náhradu nemajetkové újmy, včetně jakékoli případné daně.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud:

1. *Prohlašuje* stížnost podanou stěžovatelem podle článků 3, 8 a 14 za přijatelnou a zbytek stížnosti za nepřijatelný;

2. *Rozhoduje*, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy ve spojení s článkem 14;

3. *Rozhoduje*, že není nutné přezkoumávat stížnost podanou stěžovatelem podle článku 8 ve spojení s článkem 14;

4. *Rozhoduje*,

(a) že žalovaný stát má zaplatit stěžovateli, do tří měsíců ode dne nabytí právní moci rozsudku v souladu s článkem 44 odst. 2 Úmluvy následující částky převedeny na moldavské leie v kurzu panujícím ke dni rozhodnutí:

(i) 7.500 EUR (sedm tisíc pět set eur), včetně případné daně, z titulu nemajetkové újmy;

(ii.) 1.500 EUR (tisíc pět set eur), včetně případné daně, z titulu náhrady nákladů řízení;

(b) že od uplynutí výše uvedené lhůty tři měsíců až do zaplacení bude stanovena částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;

5. *Zamítá* zbytek nároku stěžovatele na spravedlivé zadostiučinění.

(zpracoval Mgr. Josef Zelinka)